

L'ESTAT DE LA **Qüestió**

L'exclusió social a Barcelona: algunes propostes per a prevenir-la

Recentment publicàvem un Estat de la Qüestió que feia referència a la precarietat juvenil, al nostre entendre, una nova forma de pobresa d'efectes generacionals. Certament, aquesta era, i és, una definició agosarada, però que ens permet denunciar la situació que afronta el jovent d'aquest país i que podria esdevenir endèmica.

Conjuntament a aquestes denúncies del Consell de la Joventut de Barcelona (CJB), entitat que aplega una vuitantena llarga d'entitats juvenils amb presència a la ciutat, volem també aproximar-nos a una concepció més estricta de la pobresa existent a la ciutat de Barcelona, cosa que ens porta també a reflexionar sobre l'exclusió social i les possibilitats de prevenir-la.

Dita realitat, lluny de retrocedir, va motivar l'Ajuntament a llençar, dos anys enrere, el Pla Municipal per la Inclusió Social, previst fins al 2010, que recull un seguit de mesures per ampliar i potenciar els serveis socials de la ciutat. Amb aquest Pla, es pretén ampliar les competències i recursos municipals per poder realitzar polítiques de proximitat alhora que ampliar els nivells de cobertura pública als serveis socials.

Existeix també un increment en el nombre de persones ateses per entitats sense ànim de lucre, com ara les 25.000 persones que Càritas Diocesana atengué l'any 2006 per motius de pobresa. Al nostre entendre, són xifres que indueixen a la preocupació, especialment perquè suposen un increment d'un 12% respecte l'any 2005 i d'un 20% de les dades de l'any 2004, i perquè ressalten una sèrie de paràmetres i perfils que requereixen una resposta específica.

A grans trets, existeix una pobresa que causa estralls entre la població immigrant, les dones, la gent gran, els joves sense qualificació i els homes aturats de llarga durada i de més de 50 anys: uns perfils que encaixen amb la definició dels anomenats *col·lectius de risc*. Persones mancades de treball i d'habitatge, amb fracàs escolar, malalties mentals i drogodependències, famílies monoparentals de dones joves amb criatures o persones grans dependents (generalment dones), amb pensions de viudetat molt migrades, doncs, que no esdevenen partícips de les xifres de creixement de l'economia estatal dels darrers anys i es veuen obligades a recórrer a tot tipus d'ajudes.

Curiosament, si analitzem les dades que el Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona ha facilitat periòdicament, observem una davallada o estancament en el nombre de joves i infants atesos l'any passat als serveis d'atenció social primària municipals. Tot i així, la suma d'uns i altres suposa un 13% de mitjana en relació amb el nombre total de persones que es fa atendre als Centres de Serveis Socials. Els districtes de Sant Andreu i de Nou Barris destaquen amb més d'un 15% d'atencions, mentre que a l'Eixample la relació de persones ateses no arriba al 8% (això es deu a l'elevat índex d'envelliment de la població que pateix aquest districte).

L'ESTAT DE LA **Qüestió**

Així, cal donar resposta a una sèrie d'elements que ajuden a contextualitzar l'emergència de la pobresa, a la qual sovint a més li falta visibilitat. En d'altres paraules, ens volem acostar a allò que diferents autors han anomenat "quart món" i de forma més concreta a la seva realitat juvenil. Paral·lelament al progrés econòmic de bona part de la societat catalana, hi ha una nova realitat, la de la població en situació de risc de pobresa i exclusió social. Es tracta d'una pobresa no sempre lligada a la fam, que anirem definint al llarg del text.

Feta aquesta ràpida introducció, el Consell de la Joventut de Barcelona (CJB) ha volgut aproximar-se a la pobresa existent a la ciutat a partir d'aquests conceptes. I sobretot, defensar la necessitat de realitzar polítiques preventives i transversals en el marc de plans integrals, des de la premissa que la millor pobresa és la que s'evita. I aquesta no és una afirmació a la lleugera, ja que l'exclusió social, i la pobresa, són situacions en les que és més fàcil caure-hi que sortir-se'n. Així doncs, com sempre, la prevenció és la millor aposta.

Què entenem per "pobresa"?

Comencem, en tot cas, per a definir els termes. Agafant una definició estricta de pobresa, l'entendem com la manca de béns materials suficients per portar una vida digna. Tot i la definició, el cert és que no hi ha un acord unànimement en definir i aplicar el concepte pobresa a una realitat determinada, ja que aquest és un paràmetre comparatiu. Conseqüentment, l'existència de pobresa, és a dir, viure en carestia, es contraposa al concepte de riquesa.

Partint d'aquesta premissa, des de les ciències socials es fa referència a diferents tipus de pobresa. Així, es pot parlar de pobresa absoluta (manca de menjar, habitatge i aigua potable), pobresa extrema (definida pel Banc Mundial com tenir ingressos inferiors a un dòlar diari) o pobresa relativa (viure amb menys de 3 dòlars al dia). En els dos darrers casos, es destaca el fet que per pobresa, en termes econòmics, es defineix la situació de qui se situa per sota de l'anomenat llindar de pobresa i que la Unió Europea estipulà l'any passat en ingressos menors a 556 euros mensuals.

Així, i de forma més concreta, cal dir que a la Unió Europea es considera "pobre" a aquella persona que no arriba al 50% dels ingressos mitjans del conjunt d'un Estat. En el cas de l'Estat espanyol, cal dir que aquesta situació afecta vora el 20% de les llars, unes xifres que situen a aquest estat a la cua de la Unió Europea.

En tot cas, com que volem enfocar l'estudi des de la joventut, ens referim a infants, adolescents i joves que en la majoria dels casos no depenen dels seus propis ingressos econòmics, per bé que aquests condicionin el seu desenvolupament. Per tant, si bé la renda disponible marca fortament la classe social, no és sols des d'una perspectiva monetària que volem abordar aquesta qüestió.

Cal dir, a més, que no tots els grups demogràfics són igual de vulnerables al problema

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

de la pobresa. Els infants i la gent gran se situen entre els grups demogràfics més propensos a patir-la. Els primers perquè poc o res poden fer per alterar el seu benestar econòmic, els segons perquè són dependents de rendes no laborals. Quant a la pobresa infantil, aquesta dependència és especialment important perquè la pobresa a edats joves té conseqüències molt profundes sobre les oportunitats vitals dels individus. En els últims anys, el problema de l'atur juvenil i el deteriorament del mercat de treball ha deixat també els joves en un estat de semidependència. El grup d'edat que ens interessa estudiar és aquell comprès entre els 16 i els 29 anys.

Què és l'exclusió social?

L'exclusió social és el resultat d'un procés creixent de desconexió, de pèrdua de vincles personals i socials, que fan que a una persona o a un col·lectiu li sigui molt difícil l'accés a les oportunitats i als recursos de què disposa la resta de la societat, i conseqüentment, aquesta manca de vincles desemboca en situacions de pobresa. Un conjunt de factors, de combinacions i solapament de causes, de petits i grans fracassos, de conflictes i mancances que hi ha pogut conduir. Estem parlant, doncs, d'un procés, i no pas d'alguna cosa derivada del lloc on es neix, de l'edat que es té, o fruit dels pocs o molts diners de què es disposi, si bé hi guarda relació.

Per tant, en parlar d'exclusió social, volem reflectir una manera diferent de descriure els problemes de sempre, que parteix de l'intent de conceptualitzar les noves formes de desigualtat i desajust social que s'escapen dels paràmetres o de les definicions convencionals. Això pot semblar contradictori, però en aquesta ambivalència de novetat i continuïtat que ofereix el concepte d'exclusió és precisament on rau el seu interès i el seu creixent ús per part d'analistes i operadors polítics. En la història de les desigualtats socials, l'actual és tan sols un moment més amb les seves particularitats i especificitats que, en la seva versió postindustrial i globalitzada, continua alimentant ininterrompudament aquesta problemàtica amb noves formes de fractura de la integració i la cohesió social. Fractures que prenen forma en la manca de connexió entre treball i utilitat social, en l'absència d'un teixit social que se senti responsable del que passa a cada àmbit, i en la inexistència de mecanismes adequats de diagnòsi i intervenció que permetin millorar la situació present.

Al nostre entendre, i posant ja exemples tangibles, la sensació de vulnerabilitat apareix i s'expandeix al llarg dels darrers anys a causa de la creixent precarietat en les condicions de treball, de la degradació o feblesa dels llaços familiars i comunitaris, de l'envelliment de la població i la laminació de l'estat de benestar, de les dificultats d'accés a l'habitatge i de les deficientes condicions d'habitabilitat de molts edificis i fins i tot de barris. Dit d'altra manera, en una societat anomenada de consum, de benestar o de la informació, ciutats com Barcelona veuen com paradoxalment el nombre de persones socialment excloses augmenta.

Així, a tall d'exemple, els més joves topen amb grans obstacles per trobar una feina estable i un habitatge digne, tot i haver accedit a una educació superior a la dels seus pares i mares en molts casos, mentre que els de més edat malviuen amb

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

una pensió de subsistència, sense coneguts o familiars als quals recórrer.

Certament, podríem afirmar que aquestes realitats no són més que la cara més grisa d'unes dècades de desenvolupament i progrés com han estat les darreres, però aquest fet suposaria menysprear una problemàtica real, que a més a més, té una important component endèmica a nivell intergeneracional. En d'altres paraules, l'exclusió social xoca amb la igualtat d'oportunitats i, en aquest sentit, fomenta la repetició i agreujament de les desigualtats, que acaben desembocant en pobresa.

En què es diferencia l'exclusió de la pobresa?

Darrere de les situacions d'exclusió social és molt freqüent trobar-hi la manca de recursos econòmics, tot i que no sempre n'és aquest el factor determinant. Les nostres societats s'han tornat complexes, menys ordenades i estructurades socialment. D'alguna manera, per a determinats segments de la classe treballadora és més fàcil ara que abans escalar en la piràmide de posicions socials, o canviar en pocs anys situacions de manca de recursos econòmics que s'havien prolongat durant generacions. Però també és cert el contrari, és a dir, que persones o grups socials que tradicionalment havien tingut bones condicions de vida, o que per estudis i lloc de treball se sentien molt segurs en la seva posició, ara veuen créixer les sensacions d'incertesa, de vulnerabilitat, o entren conjunturalment o estructuralment en situacions d'exclusió i de manca de recursos per sobreviure dignament. Alhora, aquestes noves incerteses i dinàmiques d'exclusió social s'obren encara més en relació a l'allargament dels cicles vitals i a les situacions de dependència que es generen en edats avançades. L'exclusió social també la pateixin les persones immigrades més enllà de llur formació o fins i tot dels recursos econòmics de què disposin.

Així, doncs, no tota exclusió social deriva de la manca de recursos econòmics, tot i que continui sent cert que tota persona en una situació de pobresa presenta moltes més possibilitats de caure en una espiral de desconexions i dèficits de ciutadania que una altra amb una còmode situació econòmica. En aquest sentit, el terme exclusió social és útil per expressar un conjunt pluriforme de situacions de manca econòmica, relacional, habitacional, administrativa, etc, que són cada vegada més habituals en les nostres societats, i que ens parlen de recuperar un sentit integral de la humanitat, de la condició de persona, de ciutadà. Així, doncs, amb el concepte d'exclusió social volem abraçar i recollir aspectes de desigualtat propis de l'esfera econòmica, però també de moltes altres que poden ser tan importants o més que aquesta en la determinació dels processos d'exclusió observats.

L'exclusió social entre infants, adolescents i joves

Dins el criteri d'exclusió per edats, el gran col·lectiu de risc, junt amb que integra la gent gran, és el d'infants, adolescents i joves. Les diferències de gènere entre aquests perfils són extremament rellevants entre els adolescents i els joves. Tanmateix, els factors de major incidència a l'hora de determinar situacions d'exclusió entre aquests grups són, en essència, d'arrel relacional —familiars o entre iguals—, de formació i, a mesura que són més grans, d'inserció laboral i socio-sanitaris, vinculats sobretot al consum de drogues, als hàbits alimentaris o a certes pràctiques

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

sexuals de risc.

La precarietat laboral, les dificultats per accedir a un habitatge, les situacions familiars complexes i la immigració juvenil són aspectes que ajuden a entendre aquesta realitat, recollida, per altra banda, per diferents entitats, així com també des de l'administració.

- *El risc d'exclusió social a la llar*

Si bé amb el pas dels anys es comença a normalitzar una nova visió dels nuclis familiars, tímidament més allunyats del model judeocristià, el cert és que la "família", sota múltiples formes, compleix una funció bàsica en el creixement i desenvolupament dels individus, especialment en la seva infància i adolescència.

Dit això, els problemes en l'espai familiar poden tenir les seves conseqüències entre els fills i/o filles. La desempara i la sobrecàrrega que suposa per a un infant o un adolescent l'assumpció de responsabilitats domèstiques, familiars o tenir cura de sí mateixos, poden ser factors d'exclusió social, en la mesura que determinen el desenvolupament de les etapes infantil i juvenil. Aquest fet no té perquè anar directament relacionat a famílies de major o millor nivell de renda, per bé que, en el segon cas, és més habitual i problemàtic.

Així, normalment, són els elements externs els que incideixen sobre les condicions de vida i les oportunitats o possibilitats de desenvolupament, és a dir, a l'hora de conduir una persona a l'exclusió social o no. Moltes vegades, els conflictes familiars sumats a les dificultats econòmiques, laborals o de salut, que travessen els nuclis familiars de què formen part es tradueixen en menys control i/o més desorganització dels aspectes quotidians més bàsics.

Els factors d'exclusió social que acumulen aquestes llars tenen efectes multiplicadors sobre els infants i/o adolescents que en formen part. Freqüentment, es tracta de factors relacionats amb la salut (trastorns mentals, addiccions, etc), però també amb l'atur, la manca de recursos econòmics, la dependència de prestacions socials escasses, una inserció laboral molt precària, ocupacions no qualificades i poc remunerades, l'economia submergida, etc. De vegades, aquesta desatenció es manifesta en un rebuig envers l'escola, en l'establiment de relacions conflictives amb els altres, en una autoestima molt baixa o una inseguretat remarcable i en absentisme escolar.

- *La funció educativa i social de l'Escola*

Més enllà del nucli familiar, l'escola esdevé la segona gran branca educadora pels nens i nenes, on hi passen moltes hores de la seva vida, aprenent totes aquelles qüestions que els serviran per a la seva vida adulta a través de la relació amb els i les companys i el professorat. És així que l'escola no sols proporciona un currículum acadèmic, sinó que el nen o la nena aprenen i configuren també un seguit de conductes personals que anomenem currículum ocult.

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

També a l'escola existeix el risc o la possibilitat d'incidir en l'exclusió social, que evidentment cal entendre en relació a d'altres factors. L'absentisme, el fracàs o l'abandonament escolar són indicadors de situacions de risc, que es veuen agreujades en el cas de produir-se en un entorn escolar conflictiu (precarietat educativa, violència escolar, etc) o si es donen en paral·lel a d'altres factors de risc al marge dels problemes als centres educatius. Altra vegada, aquesta no és una problemàtica que existeixi per motius econòmics, si bé aquest fet hi predisposa i dificulta la capacitat de pal·liar-ne els seus efectes.

Al nostre entendre, és respecte els entorns escolars conflictius cap on cal actuar en primer lloc. Un ensenyament de qualitat és un bona manera de corregir disfuncions que puguin produir-se en d'altres espais. En aquest sentit, la dualització del sistema educatiu de les darreres dècades, entre ensenyament públic i privat/concertat, no hi contribueix en tant que, per norma general, suposa una separació entre els i les alumnes, fins i tot dels mateixos barris, per qüestions socioeconòmiques.

- *Àmbit relacional juvenil*

Si bé la infància és una etapa clau, certament no ho és menys l'adolescència i la joventut. Més enllà de la relació amb la família o l'escola, a partir de l'adolescència els nens i les nenes comencen a desenvolupar-se elles mateixes i a cercar el seu propi rumb vital. El creixement físic i el desenvolupament hormonal va lligat a la presa de consciència individual, a la voluntat de prendre les pròpies decisions, i a la creació d'un espai propi cada vegada més ampli i autònom, encara que plenament dependent dels adults. En aquests casos, més tard o més d'hora, el cercle d'amistats i coneixences guanya pes en la vida dels joves, esdevenint un espai més de configuració de la pròpia personalitat i d'aprenentatge de les futures relacions del món adult.

Ara bé, aquest procés de creixement, basat tot sovint en l'experimentació, requereix d'un cert apuntament per part d'entorns com el familiar o l'escolar, sempre que compleixin la seva funció educativa.

El fenomen de les tribus urbanes, o les *bandes* (de tot tipus), una conducta juvenil no necessàriament negativa, ha de ser entès en aquest sentit: el o la jove cerca en el grup el sentiment de pertinença. Sense altres suports, la seva vida orbita sols en un entorn adolescent o tot just juvenil, i la seva conducta pot esdevenir de risc, especialment si substitueix la família i esdevé un espai únic de relació i aprenentatge.

Sense pretendre recolzar-se en un estereotip, certament aquest model relacional i socialitzador esdevé encara més perjudicial al donar-se de manera exclusiva a l'espai públic, més encara en entorns degradats en convivència amb la petita delinqüència

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

Davant d'aquesta qüestió, també és necessari promoure polítiques preventives. Més enllà de les respostes estructurals imprescindibles, cal apostar per la promoció de bons hàbits entre els i les joves, especialment entre aquells que estan en contacte amb entorns conflictius. Potenciar i facilitar les activitats extraescolars (formatives, esportives, culturals) així com l'associacionisme serien bons recursos per a empoderar els i les joves.

- *Els perills que afronta la immigració*

No és cap secret que la immigració és un fenomen que per norma general no es produeix de forma voluntària. La globalització neoliberal, amb el pas dels anys, ha tingut com una de les seves conseqüències un augment de la mobilitat a escala mundial, amb uns recorreguts migratoris que progressivament s'han normalitzat. Simplificant, persones en edat laboral provinents dels estats pobres emigren cap als estats rics, per tal de millorar les seves condicions de vida. Tot sovint es troben una realitat allunyada de la que s'esperaven.

A partir d'aquí, certament, any rere any augmenten els fluxes migratoris que rep Barcelona des de diferents indrets del planeta. Aquest "boom" migratori ha esdevingut una mà d'obra dúctil i sacrificada, amb la necessitat imperiosa de cobrir primer les seves necessitats vitals: treball, habitatge, alimentació i estalvi (per a enviar diners, per a futurs reagrupaments, etc). Tot plegat, té conseqüències envers la seva descendència, siguin migracions a edats joves, siguin reagrupaments familiars, que a més a més s'agregen si es duen a terme en situació d'irregularitat administrativa.

Amb diferències, uns o altres casos poden ser causants de desatenció cap als fills i les filles, una desatenció, doncs, que, més que ser intencionada, ho és per obligació, en derivar-se d'una situació familiar força particular regida per, sobretot, la manca de regularització administrativa de la família i per les dificultats d'accés a un habitatge en bones condicions i sense amuntegament. La manca de xarxes familiars i socials (que si que existeix en d'altres casos de desatenció infantil), més les absències dels adults per motius laborals, determinen la soledat i la sobrecàrrega domèstica que aquests infants i adolescents han d'assumir. En molts casos, es veuen obligats a responsabilitzar-se de tasques que, si la situació familiar fos una altra, no haurien d'assumir.

Famílies monomarentals, amb nens i nenes nascudes en condicions econòmiques difícils, però sobretot amb adolescents que accedeixen a reagrupaments familiars després de molts anys sense viure conjuntament són la majoria dels casos de risc. Certament, no és cap secret que siguin les dones, i especialment les mares (i més especialment les immigrades), les més desfavorides, quan seguim tenint un mercat de treball que les discrimina per salari i professió, i que difícilment permet la conciliació, de forma especialment agreujada en les persones immigrades.

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

- *Drogodependències i sexualitat*

No podem tampoc passar per alt les qüestions d'efectes socio-sanitaris, on hi incloem les drogodependències o la sexualitat.

Respecte les primeres, cal aclarir que el consum d'unes o altres drogues és característic a l'adolescència i joventut i a tot tipus d'ambients on, des del nostre punt de vista, la voluntat d'experimentació en un marc de creixement i desenvolupament personal juguen un paper clau. Per tant, convé no abordar les drogodependències des d'una postura criminalitzadora.

El cert és que, amb l'adolescència i la joventut, l'alcohol, el tabac i el haixix esdevenen substàncies de consum més habitual, mentre que durant els caps de setmana apareixen consums més o menys esporàdics d'altres substàncies com poden ser pastilles, cocaïna, àcids o amfetamines. La societat de consum, impulsora entre d'altres d'un model d'oci consumista, ha potenciat de forma indirecta aquesta realitat.

Ara bé, més enllà d'un consum recreatiu, que no és la qüestió que ens ocupa, la manca de seguiment familiar per un o altre motiu o l'absentisme escolar poden normalitzar-ne el consum amb finalitats evasives. L'abús, sumat a d'altres factors, com ara la inactivitat, la manca d'assumpció de responsabilitats, l'addicció i la dependència, aboca a l'exclusió social. I, simptomàticament, aquest risc no entén de classes socials, ja que joves nascuts en entorns sense problemes econòmics passen pel mateix, si bé disposen de majors facilitats familiars per a afrontar-ho.

També dins l'àmbit socio-sanitari, el jovent en risc d'exclusió social es caracteritza també per una manca important d'hàbits de seguretat en les relacions sexuals, com ara l'ús de preservatius. Per aquest motiu, es converteixen en un col·lectiu molt susceptible de patir embarassos no desitjats i/o malalties de transmissió sexual.

En sintonia amb tot allò explicat fins al moment, el suport familiar o d'un entorn adult de confiança així com la funció educativa de l'escola minimitzen el risc de les conductes de risc (embarassos no desitjats, Malalties de Transmissió Sexual, drogodependències, etc). En aquest sentit, és important tenir present que l'embaràs juvenil condiciona notablement al desenvolupament vital, especialment a les mares.

Al nostre entendre, la combinació de diferents factors, tant a nivell personal com relacional, genera les condicions necessàries per a l'exclusió social. I a més, uns i altres poden jugar un efecte multiplicador. De la mateixa manera, com més d'hora es manifestin aquestes mancances (afectives, educatives, acadèmiques, motivacionals), més condicionen l'adolescència d'aquests nens i nenes, encaminant-les a un itinerari vital que si bé no ha de ser de pobresa absoluta sí que es dona en

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

Així doncs, cal establir mecanismes que garanteixin una igualtat d'oportunitats. Perquè, fins i tot davant les mateixes adversitats (drogodependències i efectes derivats, fracàs escolar, problemes amb la justícia així com d'inscripció laboral, embarassos prematurs, etc), uns i altres joves no les afronten en les mateixes condicions. La posició econòmica i social és un element determinant, capaç de minimitzar aquestes qüestions.

Dit d'una altra manera, les polítiques públiques han de ser capaces d'arribar i de donar resposta a aquelles realitats en què un jove pugui necessitar recursos que no pot adquirir enlloc més. La Xarxa de Serveis Socials, entre d'altres funcions, ha de servir com a element corrector de les dificultats socioeconòmiques que moltes famílies transmeten als seus fills i filles, esdevenint doncs una eina per a aquells nois i noies que pateixen les conseqüències de les desigualtats socials i que a més a més es troben en pitjors condicions de partida. Només garantint aquest element corrector es podria consolidar una veritable mobilitat social no condicionada per la situació socioeconòmica.

I, més enllà de les intervencions en matèria assistencial i correctora de desigualtats, és necessari empoderar als infants i joves en situacions que es puguin de considerar de risc per l'entorn on es desenvolupen. Fomentar l'associacionisme de tot tipus, oferir alternatives d'oci no consumista, facilitar l'accés a tot tipus d'equipaments són algunes de les mesures per pal·liar les problemàtiques en les que aquest jovent pugui desenvolupar-se.

En una societat en què l'emancipació juvenil ha esdevingut costosa, convertint-se en un procés que, en els casos en què és possible, es realitza amb ajuts familiars, l'administració ha de treballar per oferir garanties a tot jove, assegurant un seguit d'aspectes en matèria educadora al llarg de la seva infància, cosa que no es restringeix exclusivament a l'àmbit escolar.

Per tot plegat, des del Consell de la Joventut de Barcelona (CJB), que aplega a més d'una vuitantena d'entitats juvenils de la ciutat, demanem que es tinguin en compte les següents demandes:

En matèria d'assistència social,

- Elaborar i posar en marxa el Programa Pobresa Zero, en el marc del Pla Municipal per la Inclusió Social, que garanteixi l'accés a la Renda Mínima d'Inscripció (RMI) de tots aquells que hi tenen dret, i que impulsi el debat social, tècnic i polític en la perspectiva d'avançar cap a la Renda Bàsica de Ciutadania.
- Incrementar el nombre de places de centres de dia i serveis residencials, per part de totes les administracions, per a persones amb discapacitats físiques, psíquiques i sensorials.
- Consolidar el Pla Municipal d'Accessibilitat (serveis i sistemes de transport, espai públic i equipaments).

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

- Donar ajuts a les dones joves que volen formar una família, especialment a les que formen una família monomarental: per compatibilitzar feina, estudis i/o els fills o filles, així com promocions d'habitatges de lloguer assequible i una veritable xarxa pública d'escoles-bressol.
- Cofinançar i promoure plans pilot de bones pràctiques a municipis i empreses, i estimular el debat i la participació activa dels interlocutors socials en l'oferta de mesures factibles per promoure la conciliació de la vida personal, laboral i domèstic-familiar.
- Donar suport a centres de dia, ludoteques i altres serveis d'atenció a la vida diària, amb horaris adequats. Caldria pensar possiblement en bonificacions de les taxes municipals per a les empreses o entitats promotores i també en la promoció d'altres formes de cofinançament, com ara els xecs serveis o altres.
- Formar tots els col·lectius i especialistes que treballen en la prevenció, detecció i eradicació de la violència masclista, incloent-hi l'administració de justícia.
- Implementar a tots els districtes protocols contra la violència als infants i adolescents.
- Incrementar la Xarxa de Punts d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD) a tots els districtes de la ciutat, així com altres espais d'atenció i d'informació sobre sexualitat i mètodes de planificació familiar accessibles a les dones joves, amb especial atenció a les persones immigrades procedents d'altres cultures.
- Definir programes integrals d'inclusió orientats a col·lectius vulnerables en funció de l'edat, la dependència, l'origen, el gènere o l'estructura de la llar.
- Invertir en programes d'acollida i mediació, potenciant, articulant i coordinant la integració. És a dir, incentivar el Servei d'Atenció a Immigrants Estrangers i Refugiats (SAIER), els serveis lingüístics i de mediació, etc.

En matèria d'habitatge i urbanisme,

- Augmentar el nombre d'habitatges municipals tutelats tant per a gent gran, com per a joves i infants, garantint les necessitats socials d'accés a un habitatge digne i assequible d'amplis sectors de la població que no poden fer-ho a través de l'oferta del mercat.
- Desenvolupar el programa de parc públic de pisos de protecció oficial destinats a persones amb renda baixa.
- Generar mesures perquè no es produeixin guetos motivats per una deficient política urbanística tot facilitant l'accés a l'habitatge de protecció oficial.

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

En matèria d'ensenyament i inserció laboral,

- Aplicar el nou decret d'admissió d'alumnes als centres sostingut amb fons públics per tal d'evitar la distribució desigual d'alumnat immigrant entre centres públics i concertats.
- Potenciar l'oferta de cursos de català per cobrir-ne la demanda existent (estudiants estrangers, alumnes immigrants, etc).
- Convertir el Projecte Educatiu de Ciutat de Barcelona (PEC-B) en un veritable pla director de la política educativa de la ciutat, amb dependència orgànica del Consorci d'Educació. El Consell Escolar Municipal, el Consell de Coordinació Pedagògica i els Plans educatius d'entorn a Barcelona dependrien directament del PEC-B.
- Transformar els Consells Escolars de ciutat i de districte en Consells d'Educació, incorporant-hi els agents educatius del barri.
- Transformar els Consells Escolars Municipals de Districte en Consells Educatius de Districte. Aquests consells educatius de districte haurien de dissenyar, realitzar i avaluar les diferents iniciatives de participació i gestió (Plans Educatius d'Entorn, Xarxa Educativa de Barri, Plans Comunitaris i altres proves pilot existents) i totes les iniciatives educadores de barris i districte.
- Permetre la participació activa a l'Observatori de la Formació Professional i transició al món del treball de l'associacionisme juvenil mitjançant el Consell de la Joventut de Barcelona (CJB) i els sindicats juvenils de treballadors i treballadores.
- Impulsar la realització del mapa educatiu de Barcelona amb la implicació de les entitats ciutadanes i les diferents xarxes de barri i districte sota la direcció dels Consells Educatius de Districte, que permeti que els centres educatius es vinculin amb les entitats ciutadanes, principalment amb les entitats d'associacionisme educatiu (esplai i escoltisme).

En matèria de foment de la participació i alternatives d'oci,

- Promoure programes d'informació sobre associacionisme i serveis educatius dirigits a infants i joves d'origen immigrant així com a les seves famílies. Incentivar la incorporació d'educadors d'origen immigrant en els diferents àmbits educatius.
- Augmentar en un 200% la partida pressupostària dels programes de dinamització cultural als instituts i encaminar-los a la promoció de l'associacionisme i el foment de la participació mitjançant viviers de projectes, nuclis impulsors d'associacions culturals gestionades pels propis adolescents i joves amb vocació de desenvolupament a l'entorn més immediat.

L'ESTAT
DE LA

Qüestió

- Promocionar l'esport entre la gent jove garantint l'existència, a tots els barris, d'instal·lacions esportives amb una política de preus assequibles, i incentivar a que els i les joves gestionin les seves associacions i instal·lacions.
- Promoure la participació dels i de les joves com a assistents a les competicions esportives Ciutat de Barcelona, mitjançant mesures específiques (invitacions, descomptes, etc) distribuïdes per les xarxes d'informació municipal i sobretot des del Centre d'Informació i Assessorament per a Joves (CIAJ).